

Til Miljøstyrelsen

Høringssvar til sag nr. 2020-42017 fra Stevns Kommune

Sendt via e-mail til raastof@mst.dk

12. februar 2021

Stevns Kommune har ved udvalget for Plan, Miljø og Teknik på møde den 9. februar 2021 besluttet at anbefale, at Miljøstyrelsen ikke imødegår NCC Industry A/S' ansøgning om råstofindvinding af yderligere 4,5 mio. m³ råstoffer i fællesområde 548-BA Juelsgrund, Køge Bugt. Stevns Kommune finder, at indvindingen vil få væsentlige negative konsekvenser på havbundsforhold, bundflora og -fauna og på fiskeriet i området. Desuden er der ikke fremlagt tilstrækkeligt dokumentation for, at der ikke vil være kumulative effekter i forbindelse med råstofindvindingen i fællesområde 548-HA – særligt i forhold til den erosionstruede kyststrækning i Strøby Egede og Strøby Ladeplads, samt i forhold til bilag-IV arten marsvin.

Baggrund

Miljøstyrelsen har sendt ansøgning og miljøvurdering i høring frem til den 12. februar 2021.

NCC Industry A/S har søgt om tilladelse til indvinding af råstoffer i Fællesområde 548-BA Juelsgrund beliggende i Køge Bugt, jævnfør § 20, stk. 2, nr. 2 i lov om råstoffer (LBK nr. 124 af 26/01/2017).

NCC Industry A/S søger om tilladelse til at indvinde sand, grus og ral i en ny 10-årig periode. Der søges om en mængde på op til 4,5 mio. m³ råstoffer over en periode på 10 år med en årlig mængdebegrænsning på 500.000 m³.

Generelle bemærkninger til ansøgningen

Stevns Kommune har noteret sig, at NCC Industry A/S har en gældende tilladelse fra 18. december 2015¹, hvor de må indvinde i alt 2,2 mio. m³ råstoffer i området – og maksimalt 350.000 m³ pr. år. Den nuværende tilladelse udløber den 16. januar 2026 – eller når de 2,2 mio. m³ råstoffer er indvundet.

Den tidligere tilladelse (før 2015) var på i alt 640.000 m³, med en årlig indvinding på max 128.000 m³.

Halvejs i perioden for den gældende tilladelse, søger NCC Industry A/S nu om en ny tilladelse til i alt 4,5 mio. m³ råstoffer med et årligt loft på 500.000 m³. NCC Industry A/S henviser til, at der har været udvundet råstoffer i område i 40-45 år. Der har dog på intet tidspunkt været indvundet råstoffer i de mængder, som firmaet nu søger tilladelse til.

Inden der gives tilladelse til råstofindvinding, skal der på den ene side tages hensyn til råstofressourcernes omfang og placering, en hensigtsmæssig udnyttelse af råstofressourcerne samt erhvervsmæssige hensyn – og på den anden side skal der lægges vægt på miljø- og naturbeskyttelse, beskyttelse af arkæologiske interesser, fiskerimæssige interesser, kystsikkerhed, infrastrukturanlæg, ulemper for skibsfarten samt ændringer i strøm- og bundforhold.

Både Stevns Kommune og Miljøstyrelsen arbejder efter FN's verdensmål. Kommunen har nedsat udvalg specifikt til implementeringen af verdensmålene og arbejder aktivt med dem. Stevns Kommune mener, at en øgning af råstofindvinding som ansøgt, står direkte i modstrid med FN's Verdensmål nr. 12, 13, 14. Derudover også

¹ Naturstyrelsens tilladelse af den 18. december 2014; *Primær tilladelse til indvinding af råstoffer i fællesområde 548-BA Juelsgrund.*

imod delmål for mål 6, 9 og 11. En stor del af Stevns Kommunes identitet er UNESCO-verdensarv, hvilket indebærer en historie om det hav, der omgiver Stevns, og som vi er forpligtet til at beskytte.

Stevns Kommune finder samlet set, at der ikke vil blive taget tilstrækkeligt hensyn til miljø- og naturbeskyttelse, kystsikkerhed og fiskerimæssige interesser, hvis der gives tilladelse til det ansøgte.

Erosionstruet kyststrækning ved Strøby Egede og Strøby Ladeplads

Kystdirektoratet har i kystplanlægger.dk udpeget kysten ved Strøby Egede og Strøby Ladeplads som erosions-truet – og foreslår, at der allerede inden for en kort årrække skal etableres kystbeskyttelse i form af klitlandskab. NIRAS har for Stevns Kommune vurderet, at der er behov for sandfodring på strækningen og har beregnet den årlige sedimenttransport til ca. 5.000-7.000 m³ pr. år langs kysten. Hvis hele kyststrækningen skal beskyttes med sandfodring (eller klitlandskab, som Kystdirektoratet anbefaler), så skal der bruges mellem 300.000-500.000 m³ sand – og derefter kan kystbeskyttelsen vedligeholdes med 25-35.0000 m³ sand hvert 5. år.

Stevns Kommune forventer derfor at få behov for råstoffer til kystfodring – og finder det u hensigtsmæssigt, hvis NCC Industry A/S får tilladelse til, at der ikke må indvindes råstoffer til kystfodring i fællesområde 548-BA Juelsgrund. Der må heller ikke indvindes råstoffer til kystfodring i fællesområde 548-AA – og således kommer private borgere og kommunen til at betale mere for at kunne kystbeskytte, selvom ressourcerne findes i nærområdet.

Hvis der gives en tilladelse til yderligere råstofindvinding i fællesområde 548-BA, så er det Stevns Kommunes holdning, at tilladelsen skal rumme mulighed for råstofindvinding til kystbeskyttelse. Ved råstofindvinding til kystbeskyttelse kan der benyttes slæbesugning, som ikke skaber de samme dybe huller og irreversible skader, som stiksugningen gør.

Bemærkninger til miljøkonsekvensrapporten

Forværret kysterosion

Stevns Kommune finder det ikke tilstrækkeligt begrundet, at kystmorfologi og risiko for erosion ikke er medtaget i miljøkonsekvensrapporten fra Orbicon WSP. Selv en lille ændring af strømforhold og sedimentvandring fra øst mod vest vil kunne få meget betydelige konsekvenser for Strøby Egede og Strøby Ladeplads. Der er i forvejen underskud af sediment langs kysten – og hvis råstofindvindingen ændrer blot en lille smule på sedimentvandringen over tid, så vil det kunne betyde, at der i de kommende mange år vil mangle endnu mere sediment langs kysten, og at det således bliver endnu dyrere og vanskeligere at kystbeskytte Strøby Egede og Strøby Ladeplads.

Stevns Kommune finder således, at miljøkonsekvensvurderingen bør indeholde en grundigere undersøgelse og vurdering af råstofindvindingens påvirkning af strømforhold, kystmorfologi og risiko for erosion. Med i vurderingen bør medtages tilladelsen til indvinding af de 4,5 mio. m³. råstoffer i nabo-fællesområdet 548-HA.

Krav om afværgeforanstaltninger

Stevns Kommune finder det ikke bevist, at projektet ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning af natur og miljø. I miljøkonsekvensrapporten fremsendt sammen med høringen, beskrives det, at sandsugning vil medføre væsentlige, irreversible, langvarige skader på havbundens dyr og planter. Der konkluderes, at der ikke er behov for afværgeforanstaltninger, da havbunden *udenfor* projektområdet ikke bliver væsentligt påvirket, og at lignende projekter ikke har *påvist bydende* natur- og miljømæssige konsekvenser.

For det første må behovet for afværgeforanstaltninger siges at være begrundet, da der *indenfor* projektområdet vil ske langvarige skader på naturen. Man bør ved en potentiel tilladelse derfor som minimum stille krav om afværgeforanstaltninger.

For det andet forholder kommunen sig kritisk overfor påstanden om, at der ikke er påvist bydende natur- og miljøkonsekvenser. Ifølge en rapport udarbejdet af Rambøll for Miljø- og Fødevareministeriet i 2018², er der ikke god dokumentation for effekterne af råstofsindvinding på naturen generelt. En manglende *påvisning* er derfor formentlig mere grundet manglende undersøgelser, end undersøgelser der konkluderer, at der ikke er nogen effekt. I forhold til *bydende* konsekvenser, så konkluderer rapporten, at dyrelivet vil vende tilbage efter ca. 5 år efter indvindings slutning. Tilladelsen løber over 10 år, hvor bunden vil blive støvsuget af flere omgange. Det vil sige, at vi formentlig snakker om en påvirkning på i hvert fald 15 år, hvor der derudover efterlades områder, der i flere årtier vil være helt uden liv.

Gives tilladelsen, vil det være en forlængelse af en eksisterende tilladelse, hvorfor de 15 år skal ses som en forlængelse af den eksisterende periode på flere årtier. En flere årtiers friholdelse af området for et naturligt dyre- og planteliv kombineret med irreversibel ødelæggelse af mindre dele af området. Grænsen for, hvornår noget er *bydende* må altså være meget høj.

Relativ historisk påvirkning og kumulative effekter

Miljøkonsekvensrapporten lægger flere steder vægt på, at der foregår råstofsindvinding i forvejen. Der blev dog ikke foretaget en egentlig miljøvurdering (VVM) til den eksisterende tilladelse til indvinding, hvorfor Stevns Kommune mener, man skal være varsom med at vurdere det ansøgte projekts miljøpåvirkning ud fra eksisterende tilladelser. Den eksisterende tilladelse tillader i øvrigt væsentligt mindre mængder end det ansøgte, og den historiske udnyttelse af området har i forvejen sænket naturindholdet i området. Man skulle derfor snarere inddrage den hidtidige og eksisterende aktivitet i miljøkonsekvensrapporten, (og dermed vurdere det ansøgte og den eksisterende indvinding som ét samlet projekt), end man skulle bruge hidtidige forringelser til at underbygge fremtidige forringelser.

Stevns Kommune mener, at det heller ikke er ordentligt bevist, at der ikke vil være kumulative effekter fra andre indvindingsområder, som miljøkonsekvensrapporten konkluderer. Miljøkonsekvensrapporten skriver, at nærmeste indvindingsområde ligger mere end 500 meter fra ansøgningsområdet, og at diverse påvirkninger holder sig indenfor det ansøgte påvirkningsområde og dertilhørende påvirkningszone. Kigger man på oversigtskortet i miljøkonsekvensrapporten (figur 10-1 i rapporten) er det dog tydeligt, at de to indvindingsområder, 548-BA og 548-HA, må have overlappende påvirkningszoner. Alene af den grund må der forventes en kumulativ effekt.

Orbicon WSP sammenligner her den ansøgte indvindingsmængde med den samlede indvindingsmængde for Køge Bugt i 2018-2019 og konkluderer, at der grundet størrelsesforholdet ikke er kumulative effekter. Med overlap imellem de to påvirkningszoner mener kommunen ikke, at man på den måde kan konkludere manglende kumulative effekter.

Manglende undersøgelse af sandbundsfauna

Ifølge Orbicon WSP er det ikke et lovkrav i råstofbekendtgørelsen, at dyrelivet under sandbundens overflade medtages. Man har dog taget billeder/filmet sandbunden og bestemt arter ud fra billederne. Kommunen finder

² Øresunds Naturværdier og Råstofsressourcer, Rambøll, 2018.

det betænkeligt, at man på den måde afskriver en vurdering af projektets effekter på organismer, der lever i sandbunden, da det netop for disse organismer vil være særligt ødelæggende at indvinde råstoffer. Det siger sig selv, at man vil få et dårligt overblik over arterne, der lever under sandbunden, hvis man kun filmer bunden oppefra.

Desuden er arterne indbyrdes afhængige i et samlet marint økosystem, hvorfor en påvirkning af organismene, der lever i sandbunden, vil påvirke andre led i økosystemet som f.eks. fisk.

Kort undersøgelsesperiode

Til brug for vurdering af områdets naturindhold blev der udført videooptagelser i midten af april. Miljøkonsekvensrapportens vurderinger af flora og fauna er derfor lavet på baggrund af videooptagelser fra midt april. Som miljøkonsekvensrapporten skriver, er *"Observationer af flora, epifauna og fisk vha. video ... begrænset af lysforhold og kvaliteten af videoen"*. Stevns Kommune mener, at man ikke på baggrund af videogennemgang fra midten af april kan lave en ordentlig vurdering af områdets natur. Dette specielt i forhold til fisk.

Særligt er det problematisk, at man har udført naturregistreringen i så snævert et tidsrum. Eksempelvis foregår det lokale fladfiskeri i efteråret, havørred og laks vandrer ud i Østersøen om sommeren og der er større træk mod kysten om efteråret. Dertil er der forskel på fiskenes aktivitet alt efter om det er dag eller nat.

Udelukkende at kigge efter fisk midt i april vil derfor ikke tegne et ordentligt billede af naturindholdet og dermed den potentielle påvirkning af fiskebestande som følge af en helårlig indvinding af råstoffer. Man kan dertil også forestille sig, at en ROV-drone vil skræmme fisk væk, og dermed ikke give et retvisende billede af eksisterende fisk i området.

Ændring af havbund

Miljøkonsekvensrapporten skriver, at råstofindvinding ikke medfører en permanent inddragelse af areal, idet indvindingen ikke forhindrer anden fremtidig arealanvendelse i forhold til andre interesser. Ud over den "langvarige og irreversible" påvirkning af havbunden i sugehullerne, så er det fiskernes erfaring, at man ikke kan fiske i områder, hvor der har været råstofindvinding. Miljøkonsekvensrapporten fremhæver selv fiskernes erfaringer sådan:

"Det er fiskernes oplevelse, at der ikke er fisk, når der har været råstofindvinding, og at der ikke kan fiskes i områder, hvor der har været intensiv råstofindvinding. Garnfiskerne kan godt sætte garn på ujævn bund, men gør det sjældent i indvindings-områderne, da bunden virker gold."

Orbicon WSP vurderer selv, at der vil være *"væsentlige negative påvirkninger på havbundsforhold og bundflora og -fauna i ansøgningsområdet samt moderate negative påvirkninger på fiskeriet"*. Det tegner et billede af, at der vil være en, om ikke permanent, så langvarig inddragelse af arealet.

Råstofindvindingen vil permanent ændre havbunden i området, da man søger at fjerne alt råmateriale større end 4 mm og op til en vis, ikke omtalt størrelse. Ifølge miljøkonsekvensrapporten kan man også risikere at opsuge den sårbare, men ikke beskyttede naturtype stenrev. Det vurderes, at man overordnet set vil efterlade mere stenrev end man ødelægger, da man vil efterlade sten over en vis størrelse, men fjerne sand der på nuværende tidspunkt kan dække for stenene. Det konkluderes dermed, at der kan være en positiv effekt på biodiversiteten som følge af sandsugning.

Stevns Kommunen stiller sig kritisk overfor en vurdering af, at råstofindvindingen vil føre til øget biodiversitet. Ud over, at man ødelægger eksisterende stenrev for potentielt at etablere nye stenrev, så er det ikke sikkert, at

der reelt vil blive dannet nye stenrev. Orbicon WSP beskriver i afsnittet om marinarkæologi, hvordan man forventer en udnyttelsesgrad på omkring 50% af materialet. Dermed vil en stor del af det opsugede sediment frasorteres og returneres til havbunden i form af finsand og større og mindre sten. Man kan derfor forestille sig, at man ender med sanddækkede sten, og muligvis mere mudrede forhold end der er allerede, da man fjerner groft sand, og efterlader fint sand og silt.

God økologisk tilstand

Dybden af havbunden vil ved råstofsindvindingen blive øget. I sugehullerne vil dybden blive øget væsentligt. Køge Bugt er målsat til at opnå god økologisk tilstand som følge af vandområdeplanerne. Orbicon WSP beskriver, at de dele af projektområdet, hvor der er mest ressource, ligger indenfor dybdegrænsen for ålegræs. Disse områder vil pga. ressourceindholdet blive påvirket mest af råstofsindvindingen, og man må derfor forvente, at dybden vil blive sænket mest i disse områder. Selvom der ikke er konstateret ålegræs i området, så vil en forøgelse af dybden føre til, at områderne ikke længere ligger indenfor dybdegrænsen for ålegræs. Man hindrer dermed en fremtidig kolonisering af området for ålegræs. Dette bør indgå i Miljøstyrelsen overvejelser om, hvorvidt projektet strider imod Køge Bugts mulighed for at opnå god økologisk tilstand.

Orbicon WSP skriver under afsnittet om havstrategi, at; *"Biodiversiteten er vurderet til formodentligt ikke at blive ændret i ansøgnings-området eller evt. stige minimalt pga. en stigende andel af hårbundssubstrat og relaterede hårbundsarter ... og vil således ikke være til hindring for at opnå og fastholde god miljøtilstand i Køge Bugt eller Østersøen"*

Danmarks havstrategi opgør i midlertidigt områder, der har været udsat for råstofsindvindinger som tabt havbund³.

Støjpåvirkning af fisk

Miljøkonsekvensrapporten fra ansøger går ud fra, at der vil blive støjet ved ca. 190db. For at sætte det i kontekst, er larmen fra et jetfly, der letter, på ca. 130-140db og en granatekspllosion, er på 190db. Smertegrænsen for mennesker er på 120db. Miljøkonsekvensrapporten konkluderer at: *"Det er usandsynligt at fisk vil pådrage sig permanente eller midlertidige skader som følge af støj i forbindelse med råstofindvinding"*. Der vurderes derfor *"ikke yderligere på effekten af undervandsstøj i forbindelse med råstofindvinding for fisk"*.

Stevns Kommune finder det åbenlyst, at fisk vil blive påvirket ved et støjniveau på 190db, og at tærsklen for, om man skal vurdere forholdet, ikke først skal være ved direkte, fysiske skader på dyrene. Det må forventes, at projektet vil få negative konsekvenser på fisk i området, alene på baggrund af støjen.

Orbicon WSP henviser til to videnskabelige artikler i deres argumentation fra henholdsvis 2014 og 2016. I en sammenfattende artikel fra 2019⁴ gennemgik forskere eksisterende viden om lydpåvirkningen af havdyr. De fandt, at 82% af videnskabelige artikler, der undersøger påvirkningen af fisk, viser at menneskeskabt larm påvirker dem negativt. Stevns Kommune mener derfor, at det er en mangel i miljøkonsekvensrapporten, at man ikke har undersøgt effekten på fisk.

Stevns Kommune er det sted i Danmark, hvor der er størst chance for at fange en havørred fra kysten. Det skyldes bl.a., at havørred i Østersøen har et vandringsmønster, der leder dem forbi kysten. Dette vandringsmønster kan potentielt blive truet af indvindingen. Hvis der larmes i et niveau som beskrevet ovenfor, kan det potentiel ændre adfærden af fisk helt ind til kysten, da indvindingen ligger relativt tæt ved Stevns Kommunes nordkyst.

³ https://mfvm.dk/fileadmin/user_upload/MFVM/Natur/Havstrategi/HSII_foerste_del_-_endelig_udgave.pdf

⁴ Duarte et al., 2019, *The Soundscape of the Anthropocene Ocean*. Science 371.

Miljøkonsekvensrapporten skriver, at *”Det forventes at fisk kan detektere støjen på meget store afstande”*, men det er ikke beskrevet nærmere i hvor stor en radius fra indvindingsområdet, man kan forvente, at der støjес under vandet. Skræmmes fisk, der normalt trækker langs kysten, væk til nye træk-ruter, vil det få konsekvenser ikke kun for naturen, men også for økonomien i lystfiskerturismen, som kommunen understøtter.

Ved tilladelsen til råstofsindvinding på nabo-fællesområdet 548-HA, indkom der høringssvar fra Fiskeriinspektoraat Øst om, at *”... tilladelsen meget nedtoner de negative konsekvenser i forhold til råstofsindvinding på havet...”* og at *”... bundgarnsfiskeriets bekymringer i relation til råstofindvinding er mest støj og sedimentfaner, da ål er meget følsomme overfor disse ting”⁵*.

Fiskeriinspektoraat Østs kommentarer til nabo-fællesområdet kan med rette gentages for fællesområde 548-BA. Både hvad angår lydpåvirkning og fiskeres erfaringer. Stevns Kommune mener derfor, at der er risiko for både at undervurdere råstofsindvindingens påvirkning indenfor projektområdet, men også de kumulative effekter for både 548-BA og 548-HA på fisk.

Støjpåvirkning af marsvin

Det beskrives i miljøkonsekvensrapporten, på baggrund af en undersøgelse fra Aarhus Universitet fra 2018, at der findes en tæt bestand af Østersø-marsvin (bilag IV-art) ved Stevns Rev 500 meter fra projektområdet. Ifølge rapporten findes arten også i Køge Bugt og dermed i projektområdet. Bevaringsstatus for Østersø-marsvin er stærkt ugunstig, og arten er vurderet som kritisk truet.

Som miljøkonsekvensrapporten skriver, forventes det, at marsvin bliver en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området Stevns Rev. Kommunen har i øvrigt set lignende rapporter, der også beskriver tilstedeværelsen af Østersø-marsvin i Natura 2000-området Stevns Rev⁶.

Miljøkonsekvensrapporten beskriver, at marsvin bliver påvirket af støj i 11 km’s afstand – særligt slemt under 1 km’s afstand. Miljøkonsekvensrapporten konkluderer dog, at marsvin kun vil blive mindre påvirket, trods at den vurderes til at være 500 meter væk. Dette begrundes med, at man andre steder har erfaringer med, at marsvin ikke bliver påvirket, selvom en indvinding er 3,6 km fra et Natura 2000-område med marsvin på udpegningsgrundlaget. Altså væsentligt mere end både 500 m og 1 km.

Østersø-marsvin er altså en kritisk truet art, der har et kerneområde 500 m fra projektområdet, og som bliver særlig slemt påvirket indenfor en afstand af 1 km. Stevns Kommune vurderer, at der på den baggrund ikke kan konkluderes, at påvirkningen af arten vil være ”lav ” eller ”mindre negativ”. Også selvom det ikke fører til ”permanente høreskader” på de enkelte dyr, som miljøkonsekvensrapporten skriver.

Emissioner og klimaændringer

Miljøkonsekvensrapporten har ikke medtaget en nærmere vurdering af klimapåvirkningen af indvindingen. Orbicon WSP begrundes dette i, at *”Indvindingsaktiviteten vurderes begrænset og ubetydelig ift. emissioner fra andre kilder i området såsom anden sejlads og luftforurening fra aktiviteter på land”*.

⁵ Citeret fra Styrelsen for Vand- og Naturforvaltnings tilladelse af den 8. juli 2016; *Primær tilladelse til indvinding af råstoffer i fællesområde 548-HA Juelsgrund Øst*.

⁶ Eksempelvis: Carlen et al., 2018; *Basin-scale distribution of harbour porpoises in the Baltic Sea provides basis for effective conservation actions*. Biological Conservation 226.

Kommunen er ikke overbevist om, at dette er en tilstrækkelig begrundelse for, at suspensionen af bundmateriale i vandfasen over flere år ikke vil føre til øgede udledninger af både næringsstof til vandmiljøet og CO₂ til atmosfæren. Særligt som følge af fremtidens varmere vande. Den øgede belastning vil næppe holde sig indenfor ansøgningsområdet.

Orbicon WSP's argumentation om, at CO₂-udslippet fra indvindingsfartøjer vil udgøre en meget lille udledning i forhold til Danmarks samlede udledning fra sejlads, er ikke ifølge kommunen proportionel.

Påvirkning af rekreative interesser

Stevns Kommunes nordkyst er et tætbeholdt område, og det nærmeste punkt på kysten til indvindingsområdet er en af kommunens bedste badestrande, Magleby Strand. Her kan man nyde fredfyldte og relativt uspolerede udsigter.

Orbicon WSP forventer i omegnen af en fordobling af antallet af indvindingskibe som følge af en tilladelse i forhold til nuværende tilstand.

Indvindingskibene opfører sig anderledes end andre skibe på havet, idet de vil blive liggende i området, i den tid det tager at opsuge råmaterialet. Andre skibe vil som udgangspunkt sejle igennem eller forbi området relativt hurtigt, hvorfor kommunen mener, der er stor forskel på, om der er tale om indvindingskibe eller andre typer skibe. Stevns Kommune er bekymret for, at de landskabelige og rekreative interesser langs kommunens nordkyst kan blive negativt påvirket af en øget intensitet af råstofsindvinding.

Samlet set anbefaler Stevns Kommune derfor, at der ikke gives tilladelse til det ansøgte. Det er kommunens vurdering, at der ikke vil blive taget tilstrækkeligt hensyn til de natur- og miljøhensyn, som er beskrevet ovenfor.

Med venlig hilsen,

Stevns Kommune
Rådhuspladsen 4
4660 Store Heddinge